

Katsaus Tampereen kaupunkiseudun ja Pirkanmaan sitouttavaan kouluyhteisötyöhön (SKY/ LINK)

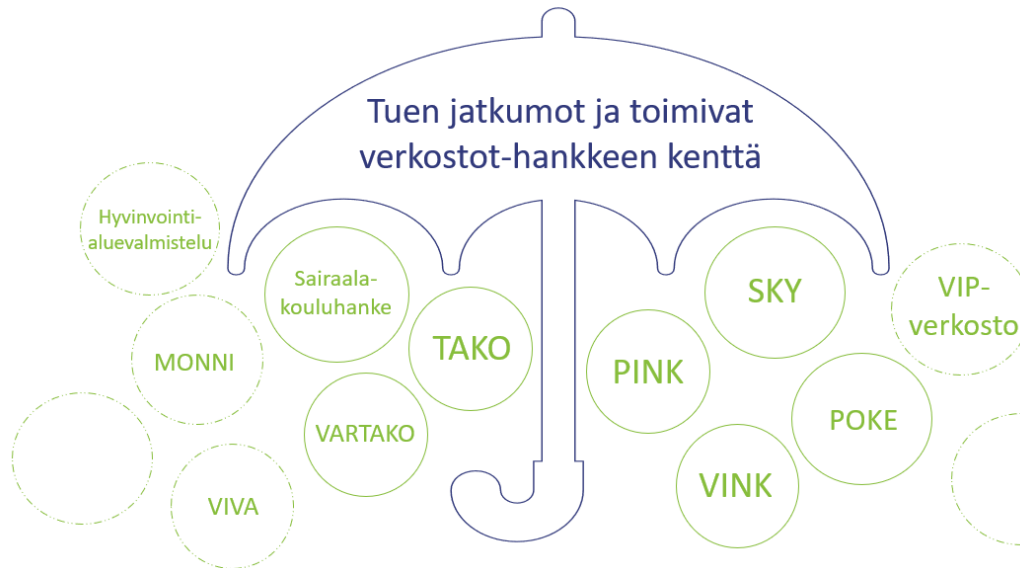
TAYS VIPU-webinaari 21.9.2023

Maija Loukonen, projektipaällikkö

LINK Pirkanmaan tuen jatkumot ja
toimivat verkostot

LINK?

- Pirkanmaan tuen jatkumot ja toimivat verkostot -hankkeen eli LINK:in tavoitteena on kehittää tuen ja inklusion käytänteitä Pirkanmaalla. LINK-hanke on osa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä opetushallituksen ylläpitämän VIP-verkoston vakiinnuttamistoimia.
- Hankkeessa nivotaan yhteen maakuntatasoista yhteistyötä luomalla alueelle yhteneviä tuen käytänteitä ja suuntaviivoja. Työssä hyödynnetään olemassa olevia verkostoja ja tiivistetään yhteistyötä.
- Tavoitteena on tuen ja inklusion kehittämistyön selkiyttäminen ja yhtenäistäminen siten, että **eri kokoisten kuntien tarpeet** on otettu huomioon. Myös yleisen tuen tason vahvistaminen on hankkeessa tärkeässä roolissa. ([Eeventti](#))
- Hankkeessa on mukana 19 kuntaa ja kaksi yksityistä opetuksenjärjestäjää Pirkanmaalta.

Tays-alue ja Pirkanmaan VIP-verkosto

Pirkanmaan kunnat

Akaa, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Jämsä, Kangasala, Kihniö, Kuhmoinen, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Punkalaidun, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilähti, Virrat, Ylöjärvi (lähes 100% vipu-kuntia)

TAYS: Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Kanta-Häme

Sairaalaopetus: Ruutipuiston koulu, Seinäjoki. Ahvenistonharjun koulu, Hämeenlinna. Koivikkopuiston koulutalo/ Puistokoulu Tampere.

Valtion koulukodit: Sippolan koulukoti, Kouvola.

Elmeri-koulut: Niittyvillan koulu, Seinäjoki. Rajasalmen koulu, Nokia

Valteri: Tays alueyhdyshenkilö Mari Luosa

SKY-hanke

- SKY-hankkeessa kehitettiin paikallisesti ja kansallisesti kouluun kiinnittymistä ja kouluakäymättömyyden ennaltaehkäisyä perusopetuksessa 2021-2023.
- Sitouttavan koulu yhteistyön (SKY) pilotoinnin tavoitteena oli luoda kansallinen malli, jolla ennaltaehkäistään ja vähennetään koulupoissaoloja sekä tuetaan oppilaiden kiinnittymistä kouluun perusopetuksessa. Toimintamallin tavoitteena on tukea oppilaita, koteja sekä koulujen henkilökuntaa koulunkäyntiin ja koulu yhteisöön sitouttavissa sekä poissaolojen vaikutuksia ennaltaehkäisevissä ja niiden vaikutuksia korjaavissa käytänteissä.
- Sitouttavaan koulu yhteistyöhön liittyvät **Karvin julkaisut ja materiaalit** löytyvät Karvin sivuilta: [Sitouttavan koulu yhteistyön arviointi - Karvi.fi](#)
- Osana kansallista kehittämistyötä on julkaistu **Kouluvalmentajatyön käsikirja**: [Kouluvalmentajatyön käsikirja | PDF to Flipbook \(heyzine.com\)](#) Käsikirja on suunniteltu tueksi opetuksenjärjestäjälle, koulun johdolle ja kouluvalmentajalle erityisesti uuden työmuodon alkaessa ja työn nivomisessa suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi osaksi koulun arkea.
- OKM on julkaissut jalkauttamisen tueksi **Yhteisellä koulutiellä-käsikirjan** osana OKM:n julkaisusarjaa: [pääset käsikirjaan tästä linkistä.](#)

Kehittämistyö Tampereen kaupunkiseudulla

- **Tampereen kaupunkiseudun kahdeksan kuntaa** (Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi) ovat olleet mukana kaksivuotisessa OKM:n koordinoimassa Sitouttavan kouluyhteistyön (SKY) pilotoinnissa 2021-2023.
- Tampereen kaupunkiseudun pilotoinnissa kehittämistyön kärkiä ovat olleet **kouluvalmentajatyön kehittäminen ja luokanohjaajuuden tukeminen**.
- Hankkeen pilotoinnin kansallisen työn näkyvimpiä tuloksia ovat **perusopetuslain 26§ muutos ja siihen liittyvät OPS-päivitykset, jotka ovat 1.8.2023 alkaen voimassa**.
- 1.8.2023 alkaen kaikissa Tampereen kaupunkiseudun kunnissa on käytössä **Läsnäolon tukemisen ja poissaolojen seurannan suunnitelma**, joka perustuu kansalliseen yhteisellä koulutiellä raamiin (seudun pilotoinnissa tehty pohjaesitys).
- LINK-hanke on valmistellut seudun erityisavustushakemusta:

Tampereen kaupunkiseudun kunnat hakevat [Valtion erityisavustus kouluun kiinnittymisen ja poissaoloihin puuttumisen alueelliseen koordinaattoritoimintaan | Opetushallitus \(oph.fi\)](#), jonka tarkoitus on jatkaa SKY:ssa tehtyä työtä sekä jalkauttaa lakimuutosta ja OPS-päivityksiä sekä seudun yhteistä Läsnäolon tukemisen ja poissaolojen seurannan suunnitelmaa.

Luokanohjaajuuden tukeminen

”Luokanohjaajat ymmärtävät roolinsa kiinnittymisen tukemisessa, mutta kaipaavat tähän tukea ja koulutusta” Karvi

- **Tampereen seudun luokanohjaajuuden tuen materiaalit**
- Tampereen kaupunkiseudun hankkeessa on pilotoitu uuden 7.-luokan kanssa aloittavien **luokanohjaajien ja -valvojen työn tueksi työotteellista ja vertaistuellista prosessia**. Tapaamisten vetäjinä kehittäjäopettajat pareittain.
- Prosessin pilotointi luokanohjaajille alkoi toukokuussa 2022. Prosessi sisältää 4 tapaamiskertaa, jotka ovat kestoaltaan n. 2h/kerta. Ensimmäinen tapaaminen on keväällä ennen kuin luokanohjaaja tapaa oman luokkansa ensimmäistä kertaa. Seuraavat kaksi tapaamista ovat 7.-luokan syksyn aikana ja viimeinen keväällä.
- Ohjeet materiaalin käyttöön löydät [tästä linkistä](#) ja tapaamisten materiaalit yltä jokaisen tapaamisen kohdalta. Kokonaisuus jää hankkeen päätyttyä osaksi Osakkeen perustoiminnan koulutuksia. Kaikki kunnat voivat myös vapaasti hyödyntää materiaalia omien luokanvalvojiensa työn tukemisessa.
- Kuntakohtaiset ryhmät syksy 2023 ja lisäksi Osakkeen kautta avoin ryhmä osana Osakkeen perustoimintaa (<https://osake.eeventti.fi/mika-on-osake>)

- Tampereen kaupunkiseudun kunnissa on käytössä **Läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin seurannan suunnitelma** [Eventti](#)
- OPH:n täydennyskoulutus lukuvuonna 2023-2024
- Osakkeen koulutukset:

- Luokanvalvojuuden tukeminen,
- Ryhmäyttämisen mestariksi verkkokurssi,
- Koulupoissaolot – Yhteistyön avaimia etsimässä

Koulutuksessa perehdytään koulupoissaolojen taustasyiden selvittämiseen ja käydään läpi, minkälaiset asiat ovat oppilaan tukemisen kannalta olennaisia ja miksi.

- Poissaolot lasten ja nuorten hyvinvoinnin indikaattorina

Koulutuksessa perehdytään siihen, mitä koulupoissaolot kertovat lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Koulutuksen painopiste on tiedolla johtamisen näkökulma

Materiaalia

Tampereen seudun läsnäolon tukemisen ja poissaolojen seurannan suunnitelman jalkauttamiseen kuuluu vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, jolla tuetaan oppilaan kouluun kiinnittymistä heti ensimmäisestä luokasta alkaen. Opetuksen järjestäjänä olemme velvollisia ennaltaehkäisemään ja systemaattisesti seuraamaan sekä puutumaan poissaoloihin (PO26§). OPS-päivitykseen ja läsnäolon tukemisen ja poissaolojen seurannan suunnitelmaan perustuen on tehty 1.luokan opettajien työn tueksi vanhempainiltamateriaalia. Tärkeää on se, että jokainen 1.luokan opettaja käsittelee vanhempainilloissa kouluun kiinnittymistä sekä vanhempien roolia siinä. Materiaalissa aukaistaan myös koulun roolia kouluun kiinnittymisessä mm. ryhmäyttäminen.

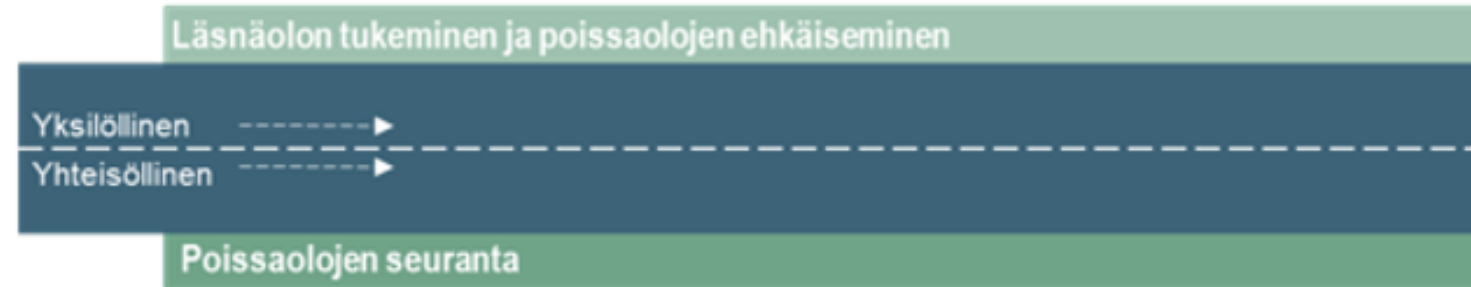
- [Kouluun kiinnittymisen tukeminen 1. luokan vanhempainiltaan PDF](#)
- [Kouluun kiinnittymisen tukeminen 1. luokan vanhempainiltaan PPT MUOKATTAVISSA](#)

Läsnäolon tukemisen ja poissaolojen seurannan

suunnitelma (PO26§ Ennaltaehkäisy, systemaattinen seuranta sekä poissaoloihin puuttuminen)

Painottuu tasolle 1:

Läsnäolon tukeminen ja poissaolon ehkäiseminen

Ennalta ehkäiseminen: Kohtaamisen merkitys keskiössä vastuuhenkilönä jokainen koulussa työskentelevä aikuinen

- Vahvistetaan läsnäoloa tukevaa koulun toimintakulttuuria, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- Tuetaan ja arvostetaan hyviä oppilaiden ja opettajien välisiä suhteita.
- Vahvistetaan hyvää vuorovaikutusta ja yhteistyötä kodin kanssa.
- Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja.
- Huomioidaan ja poistetaan yleisimmät osallistumisen esteet.
- Taataan turvallinen oppimisympäristö ja ehkäistään kiusaamista.
- Ymmärretään poissaolojen merkitys oppimisen ja hyvinvoinnin riskitekijänä.
- Seurataan poissaoloja suunnitelmallisesti yksilö- ja ryhmätasolla.

Suunnitelmallinen ryhmäyttäminen jokaisessa koulussa

- **Eriytynen huomio: aloittavat ryhmät** (1.lk ja 7.lk) ja kun ryhmään tulee muutoksia esim. oppilas- tai opettajavaihdoksia.
- **Ryhmäytyminen on jatkuva prosessi**, jota tehdään paitsi erillisinä tuokioina myös oppituntien yhteydessä. Turvallinen ryhmä on sekä oppimisen, että kouluhyvinvoinnin edellytys, joten ryhmää ryhmätetään niin paljon, kuin toimivan ryhmän rakentuminen sitä vaatii.
- Opettajille tarjotaan materiaalia/tukea/koulutusta teemasta mm. <https://eeventti.fi/koulutukset/osake/ryhmayttamisen-mestariksi-verkkokurssi-1921>
- Vastuuhenkilöt: rehtori, luokanopettaja, luokanohjaaja. Yhteistyökumppanit: koulun kouluvalmentajat/koulu yhteisöohjaajat, opiskeluhooltohenkilöstö, kunnan ja seurakunnan nuorisotyöntekijät.

Läsnaolon jana ja tukitoimet

TASO 1. LÄSNÄOLON TUKEMINEN JA POISSAOLON EHKÄISEMINEN
Koulupoissaolot kehittyvät usein jatkumona.
Poissaoloja ennakoiva käytös näkyy kotona ennen kuin poissaolo näkyy koulussa.

TASO 2. KOHDENNETUT TUKITOIMET 5-10%: Käynnistetään yhteisöllisiä kohdennettuja toimia, ohjaus opiskeluhoitopalveluihin, monialainen yhteistyö.
Poissaoloihin tulee puuttua heti ja pysäyttää tilanne.
Mitä pidemmälle tilanne etenee, sitä vaikeammaksi tulee paluu säännölliseen koulunkäyntiin.

TASO 3. VAHVA TUKI 20%: Vahvistetaan yksilökohtaista tukea ja hoitoa. Mahdollistetaan joustavat opetusjärjestelyt. Sovitaan kodin, koulun ja koulun ulkopuolisten toimijoiden koordinoidusta yhteistyöstä. Selvitetään poissaolojen taustasyyt. Tarkastetaan oppimisen tuen taso ja toimenpiteet sekä yksilökohtaisen opiskeluhoillon tuki.

www.koulukunnossa.fi muokattu poissaolojen kehittymisen jatkumo-kuvasta

Koulukuva:

-Kouluun kiinnittyminen ja poissaoloihin puuttuminen Tampereen kaupunkiseudulla

Alustava hankesuunnitelma, päätös 30.9.2023 mennessä

- 1. Tavoitteena on koordinoida ja tukea Tampereen kaupunkiseudulla opetuksen järjestäjiä perusopetuksen opetussuunnitelman perustemuutosten toimeenpanossa ja kaupunkiseudun Läsnaolon tukemisen ja poissaolojen seurannan suunnitelman käyttöönotossa sekä poissaolojen ehkäisemisen käytänteissä.**
- 2. Tavoitteena on opetuksen järjestäjien ja koulujen tietopohjan vahvistaminen poissaoloilmiöstä ja sen vaikutuksista oppilaiden hyvinvointiin.** Tutkimuspohjaisuus lisää toimintakulttuurin muutosta sitouttavampaan kouluyhteisötyöhön ja vähentää koulupoissaoloja.
- 3. Tavoitteena on poissaoloihin puuttumisen toimintamallin käyttöönottaminen, toimintamallin kehittäminen ja juurruttaminen paikalliselle tasolle sekä hyvien käytäntöjen levittäminen paikallisesti.** Erityisavustuksen tavoitteena on juurruttaa toimintamallit oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi paikallisen koordinaattoritoiminnan avulla. Koordinaattori tukee ja vahvistaa jo olemassa olevia verkostoja, laajentaa olemassa olevia verkostoja kaupunkiseudulla sekä tekee hankeyhteistyötä paikallisten hankkeiden lisäksi eri hankeverkostojen kanssa käytänteiden juurruttamiseksi.

Tutkimushanke hankkeiden välisessä yhteistyössä

- Seudun hankkeen ulkopuolelle jäävät kunnat
- Elina Kuusisto TT, KM, dosentti

Kasvatustieteen yliopistonlehtori (moninaisuus ja inklusiivinen kasvatus)

Tampereen yliopisto

- Merja Viljanen Väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto

Yhteisöpedagogi (AMK), työnohjaaja, YTM (nuoristyö ja nuorisotutkimus)

- **Pitkän aikavälin tavoitteena on kehittää luokanohjauksen pedagogiikkaa osaksi opettajankoulutusta ja tukea luokanohjaajien ammatillista identiteettiä.**
- **Tarjoamme työnohjauksellista koulutusta koulussa toimiville luokanohjaajille.**
- Tutkimushanke perustuu W. Damonin elämänpäämäärä-teoriaan, jonka mukaan elämänpäämäärä lisää hyvinvointia, resilienssiä ja osallisuuden kokemusta niin opettajien kuin oppilaiden parissa.
- **Tutkimukseen etsitään luokanohjaajia, jotka saavat valvontaluokan syksyllä 2024. Hanke toimii osallistuvien opettajien ja heidän luokkiensa tukena koko yläkoulun ajan.**

Kiitos mielenkiinnostasi!

Maija Loukonen

Projektipäällikkö

0401984020

maija.loukonen@tamper.fi

Tampereen kaupunki

Sivistyspalvelut

Perusopetus

www.tampere.fi

LINK Pirkanmaan tuen jatkumot ja toimivat verkostot